

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Sectio XII. De distributione Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

SECTIO DUODECIMA.

De distributione Eucharistia.

Duplex est ministerium huius Sacramenti, nimirum consecratio, & distributio. De consecratione sive consecratione, quoniam in ipsa essentialiter consistit Sacrificium, agam disputatione sequenti. Nunc autem circa distributionem quæro Primò, quis sit ejus minister, hoc est, quis possit Eucharistiam dispensare? Respondeo:

CONCLUSIO I.

Solus Sacerdos ex officio dispensat Eucharistiam. Ut licitè, requiritur jurisdictio. Equidem sufficit licentia præsumpta.

Ta communiter Doctores. Probatur prima pars ex Apostolo Paulo 1. Cor. 4. v. 1. Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Loquitur de solis Sacerdotibus. Hinc Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 8. In sacramentali, inquit, sumptione semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici à Sacerdotibus Communionem acciperent; Sacerdotes autem celebrantes seipso communicarent, qui mos tamquam ex traditione Apostolica descendens, iure ac merito retineri debet.

Rationem congruam accipio ex Doctore Subtili 4. dist. 13. qu. 2. num. 20. Quia sicut ab anima, mediante corpore derivantur virtutes animæ ad cetera membra, & in corde est principalis sedes. Et etiam in qualibet politia actus principales pertinentes ad illam politiam, pertinent ad aliquam personam principalem in illa politia; ita rationabile est istum actum consociandi & dispensandi Eucharistiam residere apud illum, qui est principalis in Hierarchia Ecclesiastica; huiusmodi autem est Sacerdos, ergo &c.

Confirmatur; quia non minoris reverentia, vel auctoritatis est posse super Corpus Christi verum, quam super Corpus Christi mysticum: secundum autem soli Sacerdoti convenit: æquè ergo vel magis propter reverentiam Corporis Christi veri, soli Sacerdoti convenit auctoritas respectu ipsius consociandi, & regulariter dispensandi. Non enim potest in Ecclesia nimis digna persona, nec nimis dignus gradus inveniri ad consecrationem, vel dispensationem istius Sacramenti, in quo veraciter, & realiter continetur ille, qui est Sanctus Sanctorum. Hucusque Scotus.

Unde si à me quæritur, quid sit Sacerdotem ex officio dispensare? Respondeo, ex vi suæ Ordinationis, sive ex potestate, quam Sacerdos à Christo accipit in sua Ordinatione.

Rogas iterum, unde sciam Christum illam potestatem Sacerdotibus concessisse? Respondeo, ex illis ipsius verbis Luc. 22. v. 19. Hoc facite in meam commemorationem, quibus sicuti consecrationem Corporis sui principaliter; sic etiam secundariè ejusdem distributionem commisit Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus: quasi dixisset: Actis Deo gratiis, frangite, Corpus meum consecrate, aliisque distribuite, sicut me videtis jam facere.

Hinc cantat Ecclesia in hymno Festi Corporis Christi: *Cuius* (scilicet Sacrificii) officium committi voluit solis Presbyteris, quibus sic congruit, ut sumant & dent cæteris. Sicut ergo solus Sacerdos ex officio, id est, ex vi suæ Ordinationis verum Corpus Christi consecrat & sumit, ita pariter solus Sacerdos ex officio aliis distribuit. Ipse siquidem, & nullus alius, consecratur in Pastorem animarum; ergo ipsi, & nulli alteri, vi Ordinationis competit, ut fideles cibo isto spirituali pascat.

Sed bonus pastor, cum proprias oves emiserit, ante eas vadit, & oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo; quia non noverunt vocem alienorum. Joan. 10. v. 4. & 5. Boni ergo Pastoris est pascere oves proprias, non alienas. Ideoque ad licitam executionem prædictæ potestatis distribuendi Eucharistiam requiritur, ut habet secunda pars Conclusionis, jurisdictio ordinaria, vel delegata. Non quasi distributio sit actus propriè dictæ jurisdictionis, sicuti est absolutio sacramentalis; sed quia est talis actus, ad quem propriè Pastores habent jus, ne alius præter eorum voluntatem eum exerceat.

Dico, *ordinaria, vel delegata*. Ordinariam habent Pontifex in universam Ecclesiam, Episcopus in suam Diocesim, Parochus in suam Parochiam, Superiores Religionum in sibi subditos respectivè. Delegata convenit illis, quibus conceditur licentia ab eo, qui habet ordinariam.

Ut autem Sacerdoti talis licentia concedatur, non requiritur ut sit approbatus ab Episcopo. Nam Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 15. de reformatione loquitur de solo Sacramento Confessionis, & odia sunt restrin-

3. Quid sit dispensare ex officio?

Probatur Concl. ex verbis Christi. Luc. 22.

& hymno Ecclesie.

4. ante eas vadit, & oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius.

Joan. 10. ad licitam distributionem Eucharistia necessarius est ius iudiciale.

Quibus competat ordinaria,

& quibus delegata

Trident. Potest hinc iudiciale delegari Sacerdoti non

1. Duplex est huius Sacramenti ministerium.

2. Solus Sacerdos ex officio dispensat Eucharistiam.

Ratio congrua ex Scoto.

approbato
ab Episcopo
po.

genda. Neque est eadem ratio: quia Confessarius est iudex & medicus spiritualis. Quis autem nesciat multum opus esse prudentiam, scientiam & peritiam ad iustum iudicandum, & salubriter medicandum? Porro ad Sacramentum permanentem applicandum per exigua peritia, aut scientia requiritur.

Et dato, non concessio, quod quando in iure committitur cuiquam facultas absolvendi à peccatis, pariter committatur facultas administrandi Eucharistiam, nonne inde recte sequitur; ergo quando negatur facultas absolvendi, etiam negatur facultas administrandi Eucharistiam?

Hercule concessio difficiliore, posset intelligi concessum, quod facilius est: at verò negato actu difficiliore, non inde inferitur, facilitatem, ut per se separatim ab alio, itidem esse negatum; maximè cum illud prius ad privilegium pertineat, & ideo ampliandum sit, aliud verò minimè, & ideo, ut dictum est, sit potius restringendum.

Secunda
pars Concl.
colligitur
ex Concilio
Carthagin.

Sic explicata secunda pars Conclusionis nullam patitur difficultatem vel contradictionem, & colligitur ex Concilio Carthaginensi I. tempore Julii Papæ primi cap. 7. ubi sic legitur. *Casianus Vulsensis Episcopus dixit: Statuat gravitas vestra, ut unusquisque Clericus, vel laicus non communicet in aliena plebe, sine licentia Episcopi sui. Gratus Episcopus dixit: Nisi hoc observatum fuerit, Communio fiet passim. Nam si cum licentia receptus fuerit, & concordia inter Episcopos servatur, & nemo subditus alterius fugiens Communionem, ad alterum latenter accedit. Vniuersi (Episcopi) dixerunt: Omnibus provides & Clero & Laicis consulis.*

& Milevitan.

Idem decernitur in Concilio Milevitano II. cap. 18. his verbis: *Placuit ut quicumque non communicat in provincia propria & in aliis provinciis, vel transmarinis partibus ad communicandum obrepserit, iacturam Communionis, vel Clericatus excipiat.*

ac fundatur
in ipso iure
naturali.

Quibus locis licet prohibitio fiat ex parte communicantium, ne ab alienis Eucharistiam percipiant; tamen ratio hæc mutua est, & reciproca obligatio, fundata quoque in ipso iure naturali, supposita Christianæ Reipublicæ institutione & debitâ gubernatione, ut nemo mittat falcem in messem alienam, nec jus alienum usurpet; alioquin nec iustitia, aut pax servari possunt, nec divina mysteria convenienter dispensari, neque animabus fidelium pro earum captu vel necessitate provideri.

Probat ex
antiqua
consuetudine.

Et idcirco antiquâ consuetudine servatum est, ut, qui præest, hoc Sacramentum populo dispense, ut colligere licet ex cap. 12. *Omnis utriusque sexus de Pœnitentiis & Remissionibus ibi: Suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistia Sacramentum: nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi percipiione duxerit abstinendum.*

Lateranense.

Quamvis autem in isto capite solum sit sermo de Communionis præcepta, quam constat ex manibus proprii Pastoris esse accipiendam, eadem tamen videtur esse ratio Communionis liberæ. Alioquin quid opus fuisset tot privilegiis, quibus Religiosis Mendicantibus conceditur ista facultas? Sed de hoc infra.

Sanè communis opinio est, Religiosis non privilegiatis præter peccatum mortale, quod omnes committunt qui administrant Eucharistiam sine licentia proprii Parochi, quia usurpant jus alienum in materia gravi, contra pacem, & debitam gubernationem, & ordinem Ecclesiæ, Religiosos, inquam, specialiter incurrere excommunicationem lata sententiæ Papæ reservatam, ut patet ex Clementina Religiosi de Privilegiis cap. 1. in principio. *Religiosi*, inquit Clemens V. in Concilio Viennensi, qui Clericis secularibus aut laicis Sacramentum Vnctionis Extreme, vel Eucharistia ministrare, matrimonialè solemnizare, non habita super his parochialis Presbyteri licentiâ speciali, præsumpserint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam duntaxat absolvendi.

Et quamquam Glossa videatur intelligere hanc constitutionem de Eucharistia in die Paschæ administratâ; æquidem (ut notat Suarez disp. 72. sect. 2.) verba sunt generalia, neque est ulla ratio ad limitanda illa; præsertim cum eadem censura ibi apponatur propter alios actus minus graves, minusque necessarios quam sit Communio, quomodocumque & quandocumque data. Ad Glossam Responspondeo, exemplificasse quidem in Communionem Paschali; non tamen ceteras exclusisse.

Nota autem ly *Præsumpserint*, ex quo Doctores communiter inferunt, Religiosos id facientes ex ignorantia, putantes sibi licere, vel ex rati habitatione probabiliter præsumpta, non incurrere hanc censuram. Quin imò existimo licentiam probabiliter præsumptam excusare ab omni peccato.

Atque hæc est tertia pars Conclusionis, quæ & communis est; sed indiget aliquâ explanatione.

Sciendum ergo primò, aliam esse licentiam tacitam, aliam præsumptam. Tacita (sive præsumpta de præfenti, aut præterito) vocatur, quæ in aliquo actu expresso iuxta legalem, vel rationabilem interpretationem virtute continetur. Exemplum sit in Religioso, qui indiget licentiâ Prælati, ut sine peccato proprietatis aliquid recipiat: tacita voluntas aliquid recipiendi habetur, quando habetur expressa voluntas peregrinandi, absque prohibitione aliquid recipiendi; eo ipso enim virtute censetur Prælati dare potestatem recipiendi ea, quæ aliàs prudenter & cum decentia religiosa recipi possunt.

Simi-

Sec. 12. De distributione Eucharistia. Concl. 1. 363

Similiter, quia Superior generaliter vult convenienter & in commodum suae Religionis administrare munus suum, ideo tacite censetur velle, ut quando ipse est absens, vel facile conveniri non potest, & est periculum in mora, tunc aliquid accipi possit.

Tertiò, quando data est potestas generalis aliqua certa recipiendi sine expressa licentia, hoc ipso habetur licentia tacita singulorum actuum in particulari.

Denique si Prælati videat inferiorem aliquod recipere, & taceat, quando commodè contradicere posset, & non procedit ex errore, quia putat illum ab alio Superiore habere licentiam, per illam taciturnitatem implicite actu concedit licentiam hoc recipiendi; etenim non est præsumendum, Superiorem velle dissimulare proprietatem sui subditi.

Porò quòd licentia tacita sufficiat, non solum ad excusandum operantem à peccato; sed etiam ad validandum actum, qui aliàs esset invalidus, nemo ferè dubitat. Probatur; quia tacitum & expressum quandoque æquipollent, juxta Glossam in Reg. Expressa 195. ff. de Reg. Juris arg. L. Cum quid 3. ff. de Rebus creditis. Et c. 2. de Rescrip. Atqui expressa licentia sufficit: ergo & tacita, quæ in expressa virtute continetur.

Et licet jura allegata haud aperte dicant, non expressum regulariter contineri in expresso; equidem, sic loquuntur, quòd quando continetur, æquè operetur, ac si esset expressum. Cum (inquit L. 3.) quid mutuum dederimus: etsi non carimus ut aque bonum nobis redderetur: non licet debitori deteriorem rem, quæ eodem genere sit, reddere: veluti vinum novum pro veteri: nam in contrahendo quod agitur pro certo habendum est; id autem agi intelligitur, ut eiusdem generis, & eadem bonitate solvatur quæ datum sit. Cap. autem 2. sic statuitur: Verum quoniam non credimus ita præcisè scripsisse & in huiusmodi litteris intelligenda est hac conditio, etiamsi non apponatur: Si preces veritate nitantur: Mandamus &c.

Hinc valet Matrimonium intrum coram alio Sacerdote, cui proprius Parochus dederat licentiam administrandi omnia, quæ spectant ad curam animarum. Similiter per eandem generalem licentiam acquisivit talis Sacerdos jurisdictionem absolvendi à peccatis; si cætera adsint. Quis ergo ambigat etiam accepisse potestatem administrandi Eucharistiam?

Ceterum licentia præsumpta propriè dicitur, quæ per conjecturas vel rationes probabiliter creditur futura, si Superior conveniretur, de præsentibus verò nullo modo existit, nec per specialem, nec per generalem aliquam voluntatem Superioris. Atque istam dare valorem actibus alioquin invalidis, non autumo: nihilominus excusare à peccato administrationem Eucharistia de se alioquin validam, communis est opinio.

Enimverò distributio hujus Sacramenti

non est actus jurisdictionis propriè dictæ, ut supra notavi; sed actus Ordinis, qui ita competit Parocho, ut nullus alius, eo invito licite ipsum exerceat. Non censetur autem Parochus invitus, quando rationabiliter præsumitur consensurus, si interrogaretur; argumento leg. Inter omnes 46. ff. de furtis. ubi §. 7. ita scribitur: Rectè dictum est, qui putavit se Domini voluntate rem attingere, non esse furem. Quid enim dolo facit, qui putat Dominum consensurum fuisse, sive falso id, sive verè putet? Is ergo solus fur est, qui attraxit avit quod invito Domino se facere scivit.

Itaque jurisdictionem, de qua fit mentio in secunda parte Conclusionis, non sic accipere, quasi illud jus, quod Parochus habet, sit propriè dicta jurisdicção; sed quoniam annectitur jurisdictioni & ordinariè non reperitur nisi in habente jurisdictionem: unde meliùs vocaretur potestas, quàm jurisdicção.

Et verò quia non possumus communiter scire, an Pastor non sit invitus, nisi expressè deleget suas vices, ideo qui administrant ex licentia Pastoris dicuntur habere jurisdictionem, sive potestatem delegatam: quamquam fieri possit, ut nulla adsit positiva voluntas delegantis, sed absentia tantum voluntatis contrariæ, quæ impropriè dicitur delegatio; propriè autem voluntas præsumpta de futuro, sufficiens quidem ad licite ministrandum Eucharistiam, minimè verò ad absolvendum à peccatis.

Absolutio namque, cum essentialiter sit actus iudicii, non tantum non potest fieri contra voluntatem Superioris; sed etiam non nisi à Superiore, vel illo, cui Superior suam superioritatem de facto dedit, saltem pro parte, id est, ab illo, qui de facto est legitimus iudex: valor enim absolutionis non potest suspendi usque ad futura, aut postea danda, ut inferiùs proprio loco explicabitur. Jam autem voluntas præsumpta de futuro, cum de præsentibus nihil sit, nihil de facto ponit in esse; sed poneret tantum si esset.

Interim hoc facit, ut actus non sit contra voluntatem Superioris, quod satis est, ut administratio Eucharistia ex se alioquin valida, fiat licita, si modò præsumptio illa fuerit rationalis; per hanc siquidem destruitur objectum istius peccati, scilicet Communio data contra voluntatem Superioris.

Dixi, Si fuerit rationalis: quis enim imprudenter & irrationabiliter non potest quilibet præsumere? Et bonitas formalis quid aliud est, quàm convenientia actus liberi cum natura rationali, dictata à recta, id est, prudenti, ratione operantis? Ut autem rationaliter præsumas, opus est consideratione omnium circumstantiarum. Unde faciliùs præsumitur voluntas Parochi in Communionem ex devotione facta, quàm præcepta, faciliùs in absentia ejus, quàm in præsentia, faciliùs in propria Ecclesia, quàm in aliena.

cramentum non est actus propriè dictæ jurisdictionis,

Et tunc omnia nes. ff. de furtis.

sed illi annectitur,

IO. Sufficit licentia præsumpta ad licite ministrandum Eucharistiam;

secus ad absolvendum à peccatis,

Debet esse rationalis,

II.

ad quod ea plus est consideratione omnium circumstantiarum,

8. Sufficit ad actum validum & licitum.

Et cum quid in Reg. Juris.

Cap. 2. de Rescrip.

Ceterum.

9. Quæ dicatur proprie licentia præsumpta.

Distributio hujus Sa-

Aversa.

Sanè, frequenti usu (ut notat Aversa q. 10. sect. 4.) introductum est, ut in Ecclesiis, in quibus Sanctissima Eucharistia asservatur, consentiant Parochi passim ab aliis Sacerdotibus hoc Sacramentum postulantibus ministrari. Sed de his plura in sequentibus.

Quæro igitur, an quilibet Sacerdos sibi ipsi possit ministrare Eucharistiam extra Sacrificium? Et si ministraret, an id faciat ex officio? Responso sit

CONCLUSIO II.

Sacerdos sicut cæteris, ita sibi ipsi, etiam extra Sacrificium, administrat Eucharistiam ex officio; & potest ministrare, nisi adsit alius Sacerdos potens & volens ministrare.

12. Posterior pars Concilii, probatur ex Concilio Nicæno.

Posterior pars probatur communiter ex Concilio Nicæno can. 14. qui sic habet: *Pervenit ad Sanctum Concilium, quod in locis quibusdam, & civitatibus Presbyteris Sacramenta Diaconi porrigant. Hoc neque regula, neque consuetudo tradidit &c. Sed & illud innuit, quod quidam Diaconi, etiam ante Episcopum Sacramenta sumant: Hec ergo omnia amputentur, & accipiant secundum ordinem post Presbyteros ab Episcopo, vel à Presbytero sacran Communionem. Quod si non fuerit in presenti vel Episcopus, vel Presbyter, tunc ipsi proficiant, & edant.*

ubi Diacono, ad eoque & Presbytero, conceditur Communicatio sui ipsius, et jam ex sola devotione.

Si Diaconi conceditur seiplos communicare, quanto magis Sacerdotibus, qui & ipsi Diaconi semper sunt? Et cum nulla fiat mentio necessitatis, quidni liceat sic communicare ex sola devotione?

Nec obstat consuetudo contraria; quia illa non oritur ex defectu potestatis, sed occurrenti casus. Etenim Sacerdotes non solent communicare, nisi celebrent, vel si communicent, adest Sacerdos. Posset etiam contingere ex ignorantia Sacerdotum, qui nesciunt illud sibi in absentia alterius Sacerdotis licere. Interim Constitutio Concilii Nicæni est illimitata, & non invenitur sufficienter abrogata.

13. Obiectio.

Sed contra; in prima editione Canonum istius Concilii non leguntur ista verba: *Quod si non fuerit in presenti &c.* Præterea potuisset Concilium rationabiliter concedere illam potestatem Diaconis, & negare Sacerdotibus: ergo communis probatio non subsistit.

Probatur Antecedens; quia Diaconus non potest seipsum communicare in Sacrificio, ut patet; illud autem optimè potest Sacerdos, cui ex officio, sive ordinatione competit sacrificare, & Sacrificium, sumendo Corpus & Sanguinem Domini, consummare. Si ergo Sacer-

dos ex devotione vult communicare, & commode potest celebrare, meritò dubitas, an ex vi istius Constitutionis licitè sibi ipsi ministrare Eucharistiam extra Sacrificium.

Equidem non invenio prohibitum (nisi adsit alius Sacerdos, qui possit ministrare) neque jure naturali, neque positivo, scripto, vel consuetudinario. Contrariam consuetudinem jam supra offendimus non induxisse obligationem; jus scriptum nemo hæcenus protulit, neque proferre potest, quia non est. Quantum ad jus naturale, Conclusionem præcedenti liquidò demonstravimus, omnem Sacerdotem ex vi ordinationis suæ Eucharistiam cæteris distribuire, quamquam, ut licitè id faciat, requiratur aliqua jurisdictio.

Ex quo sic argumentor, & probo utramque partem Conclusionis: Qui ex officio dispensat in aliqua lege, non tantum cum aliis, sed etiam secum potest dispensare; non enim debet esse deterioris conditionis, quam cæteri, cum quibus eandem rationem participat, & in quos habet potestatem dispensandi.

Similiter Legislator seipsum obligat, ut est communior & verior sententia, propriis legibus quoad vim directivam: nam *Digna vox est maiestate regnantis, legibus alligatum se Principem profiteri.* leg. 4. Cod. de LL. Cui consonat jus Canonicum cap. 6. de Constit. ibi: *Cum igitur quod quisque iuris in alterum statuit, ipse debeat uti eo: & sapientis dicat auctoritas: Patre legem, quam tu ipse tuleris. Mandamus &c.*

Quapropter qui deest potestatem Sacerdoti dispensandi Eucharistiam cæteris, bene dixerit non dedisse Sacerdoti potestatem dispensandi sibi ipsi extra Sacrificium? Certè manus Sacerdotum oleo consecrantur, & specialiter deputantur ad Augustissimum hoc Sacramentum atrectandum, tam in Sacrificio, consecrando illud & sumendo, quam extra, distribuendo sibi, vel aliis.

Si reponat aliquis: est petitio principii. Respondeo concedendo totum: attamen principii, cujus oppositum nullà ratione probatur. Nam quod ait Cardinalis Lugo disp. 18. n. 30. Quoties Sacerdos non communicat ut Sacerdos, hoc est, offerendo, vel perficiendo, & consummando Sacrificium, priùs à se vel alio inceptum, Communionem illam esse & appellari laicam, & quoad illam per accidens se habere, quòd sit, vel non sit Sacerdos: ad hoc, inquam, Respondeo, per accidens quidem esse, quòd sit Sacerdos, qui sumat; per se autem, quòd sit Sacerdos, qui distribuat.

Dices: si Sacerdos ex officio sibi ipsi ministrat Eucharistiam extra Sacrificium, non apparet cur non possit id facere, quando adest alius Sacerdos: per hoc enim non perdit jus suum dispensandi Eucharistiam iis, qui volunt communicare, quorum ipse est unus. Respon-

Responsio. Respondent aliqui, per se loquendo posse, sed obstat Ecclesiæ prohibitionem. Unde autem constat illa prohibitio Ecclesiæ, haud difficile est assignare. Nam (inquit Dicastillo disp. 11. n. 107.) licet mera consuetudo non faciendi, si adsit Sacerdos alius, non satis probet; quia neque etiam absente Sacerdote id solet fieri, atque adeo consuetudo æquè probat, quod etiam eo absente fieri non possit: sufficit nihilominus aliud caput prohibitionis, scilicet quòd communis sensus Ecclesiæ, postquam prohibita est attentatio hujus Venerabilis Sacramenti, ita intellexerit hanc legem, ut non solum non Sacerdotes, non amplius manibus suis sumant & communicent, sed neque Sacerdotes ipsi non celebrantes, si adsit alius Sacerdos, qui ipsis ministrat volentibus communicare, & in hoc se conformet cum cæteris non Sacerdotibus; concessâ interim hæc quasi præminentia, vel (potius dixerim) non ablatâ ipsis facultate, quam illi ex dignitate & ordinatione habent, ut sumant & dent cæteris, pro casu, quo non facile inveniatur alius Sacerdos ministraturus, ita ut pro casu necessitatis, aut etiam devotionis de facto permillum illis sit, non verò quando adsit alius ministraturus. Hactenus Dicastillo, satis appositè; nisi quòd non videatur distinguere inter distributionem Eucharistiæ ex officio, & distributionem licitam. Quâ distinctione observatâ facillimum erit dissolvere omnes nodos Gordios, quos Cardinalis Lugo suprâ n. 31. contra Conclusionem nostram proponit.

16. Ponamus ergo casum, quòd aliquis Sacerdos distribuât Eucharistiam aliis contra voluntatem proprii Pastoris, num quia peccat, ideo non distribuât ex officio? Quis audeat affirmare? Nemo dubitat, quin Episcopus ordinans alienum subditum sine licentia debita peccet, licet id faciat ex officio, id est, ex vi suæ consecrationis. Similiter simplex Sacerdos baptizans, aut administrans extremam Unctionem contra voluntatem Parochi.

Quare non possum dubitare quin Sacerdos seipsum communicans, quocumque tandem casu, quin, inquam, id faciat ex officio, estò aliquando illicitè, defectu jurisdictionis, eum non constet eum ex vi sui Ordinis habere jurisdictionem seipsum communicandi extra Sacrificium, sed dumtaxat in ipso Sacrificio. Ex nullo etiam capite ostenditur eam accepisse ab Ecclesia in præsentia alterius Sacerdotis. Ergo &c.

Quæris à quo jurisdictionem acceperit ad communicandum seipsum in absentia Sacerdotis? Respondeo à Concilio generali Nicæno I. suprâ allegato, prout illud communiter à Doctoribus intelligitur.

17. Ex quo patet responsio ad ea, quæ Lugo suprâ in contrarium Conclusionis adducit: Si, inquit, Sacerdos haberet eandem independen-

tiam ad sumendum hunc cibum etiam extra Missam, sequeretur quòd secluso omni privilegio, posset quilibet simplex Sacerdos dare Eucharistiam omnibus Sacerdotibus volentibus communicare, etiam repugnantibus eorum Pastoribus aut Parochis.

Rursus sequeretur, posse quemlibet Sacerdotem in mortis articulo accipere Viaticum à quolibet Sacerdote simplici absque ulla Parochi licentia; quod tamen videtur contra sensum fidelium, & contra doctrinam communem Theologorum, qui universaliter dicunt omnes fideles debere accipere Viaticum ultimum de manu, vel consensu Parochi, nullâ factâ exceptione.

Denique Theologi, etiam quando loquuntur de Communionem in Paschate à proprio Parocho accipienda, excipiunt nominatim Sacerdotes in aliena etiam Ecclesia celebrantes; quia præceptum illud non loquitur de iis, qui celebrando communicant, sed de iis solum, qui Communionem accipiunt de manu alterius. Unde supponunt quòd Sacerdos non celebrans obligatur etiam tunc præcepto communicandi de manu Parochi.

Ex quibus omnibus constat, Sacerdotem extra Missam non minùs dependere à suo Pastore in hoc Sacramento accipiendo, quàm alii fideles, atque adeo non posse, nisi de manu vel licentia Pastoris communicare.

Quod indicare etiam videtur Pontifex in Clementina *Religiosi* de Privilegiis; ubi imponitur pœna Religiosis, qui absque Parochi consensu, clericis aut laicis Sacramentum Eucharistiæ ministrare præsumserint, ubi de omnibus clericis in univèrsum loquitur. Hucusque Cardinalis. Et non video, quomodo effaciter possit redargui.

Unde respondeo, id totum referendum esse, non ad incapacitatem Sacerdotis; sed ad defectum jurisdictionis. Nescio enim, quare Sacerdos ex vi ordinationis suæ minùs capax sit, ut sibi Eucharistiam ministrat, quàm aliis.

Et verò si Episcopus potest seipsum regere propriis legibus, quidni & seipsum possit spiritaliter pascere sacrâ Eucharistiæ alimonia, etiam extra Sacrificium? Sanè Pontificem id posse, admittit Lugo suprâ n. 35. dicens: Sicut potest Pontifex propriâ auctoritate dare sibi indulgentias, sic etiam posset extra Missam Eucharistiam sibi sumere, & hoc ex auctoritate & potestate universali, quam habet dispensandi illud Sacramentum: nam licet ipse non sit ovis suiipsius, est tamen ovis Christi, atque ideo potest, sicut pascit alios, pascere etiam seipsum, eum datum ei sit pascere omnes oves Christi. Cæteris autem Pastoribus non datur potestas ita ampla, sed limitata ad tales oves, nempe ad suos subditos in quorum numero ipse Pastor non est. Hæc ille.

18. Sacerdos extra Missam dependet à suo Pastore in hoc Sacramento accipiendo.

Sacerdos 77 Ordinis non est minùs capax ut sit bi, quàm aliis admittit.

19.

Lugo. Pontifex sibi ipsi propriâ auctoritate licet ministrat extra Missam.

Etiam Episcopus, nisi à Superiore prohibeatur.

Sed quæro à Lugone: Episcopus sibi ipsi concedit indulgentiam, quam concedit suis subditis? Quis audeat negare? Episcopus seipsum ligat propriis legibus? Affirmat communis sententia. Ergo similiter tamquam Pastor sibi ipsi potest ministrare Eucharistiam, nisi à superiori potestate prohibeatur. Vel ostendat Eminentissimus disparitatem.

Immo & quilibet Pastor.

Et nonne bonus Pastor est, qui seipso neglecto, solos pascit subditos? Et qui pastorem præficit gregi, nonne & hoc factum gregem pascit? Si ergo Pastor, ut ibidem docet Cardinalis, potest eligere Sacerdotem, à quo accipiat Eucharistiam, qui eo ipso fit Pastor ipsius quoad illum actum ministrandi Sacramentum: si, inquam, potest sibi ipsi præficere Pastorem, quidni etiam circa seipsum munera Pastoris exercere, quæ non requirunt personalem distinctionem? Sine fundamento autem asseritur, quod ministratio Eucharistiæ requirat personalem distinctionem, magis quam dispensatio, concessio indulgentiæ, legislatio, & similes actus jurisdictionis voluntariæ.

20.

Si autem Pastor seipsum potest pascere auctoritate ordinariâ, quidni & ovis seipsum potestate delegatâ? Quare non placet hæc doctrina Lugonis, quam habet n. 32. Operaretur (Sacerdos seipsum administrans ex commissione Pastoris) sicut Diaconus, vel alius clericus inferior, vel etiam laicus, cui attentâ præcisè institutione hujus Sacramenti, non repugneret, quod ex facultate aut jussu Sacerdotis Pastoris sui acciperet ipse sibi ex sacrario Eucharistiam. Sic ergo Sacerdos in prædicto casu posset id facere ut instrumentum proprii Sacerdotis, Parochi, vel Prælati sui, atque ideo tunc non operaretur ut Sacerdos, sed ut instrumentum & minister Sacerdotis, qui hoc modo diceretur pascere ovem suam.

Legit. An Sacerdos seipsum communicans ex licentia Pastoris id faciat ex officio?

Sicut quando de facto Diaconus, & Subdiaconus ministrant summo Pontifici in Missa Iohannem, & accipiunt sibi sanguinem ex calice, non agunt, nec recipiunt ut Sacerdotes (etiam si ipsi Sacerdotes plerumque sint) sed ut ministri, & instrumentum Sacerdotis Pontificis, qui eo modo dat illis Eucharistiam, & pascit illos, ut oves suas. Talis esset actio, quæ Sacerdos extra Missam fumeret sibi Eucharistiam, deberet enim procedere ex voluntate sui Pastoris volentis illo modo pascere ovem suam. Hactenus Eminentissimus.

21. Quia si alius ministrat ex commissione?

A quo si peterem; an Sacerdos distribuens aliis Eucharistiam ex voluntate sui Pastoris, eodem modo operetur, sicut Diaconus, cui non repugnat (ut statim declaro) idem facere, quid putatis responsurum? Sacerdos, inquit n. 14. etiam quando ex commissione alterius ministrat hoc Sacramentum alienis ovis, non id facit ut minister & famulus alterius; sed utitur potestate distribuendi sibi traditâ in Ordinatione.

Sicut enim Sacerdos quando ex commissione alterius absolvit alienas oves, non absolvit, ut merus minister alterius, sed ex potestate accepta in Ordinatione, applicatâ sibi materiâ per hoc, quod alienæ oves factæ sunt oves ipsius quoad illum actum per voluntatem proprii Pastoris: sic Sacerdos dans Eucharistiam alienis ovis, utitur potestate sibi à Christo traditâ, pascendo oves, quæ quoad illum actum factæ sunt oves ipsius à proprio Pastore; jam enim ex se habebat potestatem Ordinis, & erat consecratus Pastor, sed deerant illi oves, quæ datæ sunt ei à Superiore: quare potest eas jam pascere, non ut famulus, sed ut Pastor ex officio.

Diaconus verò non ita se habet: non pascit enim fideles tamquam oves suas, sed ut merus minister & famulus, ac instrumentum Pastoris, apponens cibum convivis, prout Sacerdos qui est distributor jubet apponi. Hæc ille.

Verissima responsio & manifesta differentia; sed quæ eodem modo applicari potest Sacerdoti, & Diacono, seiplos communicantibus. Pro clariori autem intelligentia dico:

CONCLUSIO III.

Eucharistiæ dispensandæ officium non sic soli Sacerdoti Christus commisit, ut dispensationem aliis committi prohibuerit. Quare Sacerdote justâ de causa committente, potest illam dispensare Diaconus.

Ita expressè statuit Concilium Cartaginense IV. cap. 38. dicens: *Ut Diaconus præsentante Presbytero Eucharistiam Corporis Christi populo (si necessitas cogat) iussu erogat.* Quod decretum nusquam invenio revocatum, tamen non fit in usu; quia necessitas rarius occurrit propter multitudinem Sacerdotum.

Addunt aliqui Concilium Nicænum, relatum in principio Conclusionis secundæ; sed illud solum loquitur de Diacono seipsum communicaturo in absentia Sacerdotis. Verumenimverò si seipsum possit communicare, nulla est ratio, quare ex commissione, si necessitas cogat, non possit etiam alterum.

Confirmatur ex antiqua praxi Ecclesiæ, quam significat Sanctus Laurentius loquens ad Sixtum Pontificem in hæc verba: *Experire utrum idoneum ministrum elegeris, cui commisisti Dominicæ Sanguinis dispensationem.* Eiusque meminit Clemens Rom. lib. 8. Constit. Apostolicarum cap. 28, aliàs 34. ibi: *Diaconus non benedicat, non dat benedictionem, accipit autem ab Episcopo.*

Episcopo, vel Presbytero: non baptizat, non offert, offerente Episcopo, vel Presbytero, ipse dat populo non veluti Sacerdos, sed veluti ministrans Sacerdoti.

Ubi cum Pontifex generaliter loquatur, non distinguens inter dationem Corporis, & dationem Sanguinis, gratis aliqui asserunt, Diaconos ex officio potuisse dispensare Sanguinem; Corporis autem ex sola commissione. Verius ergo est neutrum ex officio seu proprio jure posse, sed dumtaxat tamquam commissi, & ut Clemens loquitur, tamquam ministri Sacerdotis.

Unde Sacerdos comparari potest œconomus domus, qui habet jus distribuendi bona Domini; Diaconi autem servus & ministri, quibus utitur œconomus ad bona distribuenda. Porro inter œconomum & servum non parva reperitur differentia: siquidem Religiosus haud esse potest œconomus contra voluntatem Prælati: sic enim, uteretur jure aliquo circa res illas, quas distribuere, & exerceret actum domini, vel quasi domini, dando & transferendo jus in alios, cum tamen non repugnet voto perpetuitatis nudum servitium, quod præstaret apponendo v. g. cibos ex mandato œconomus; quia apponens nullum præterdit jus, neque operatur proprio nomine, sed tamquam merum instrumentum, perinde ac si actio illa fieret per amentem, vel infantem.

Dices primò; Diaconus potest habere jurisdictionem requisitam ad ministrandum, v. g. Diaconus; qui sit Episcopus electus, nondum consecratus.

Respondet; talis Diaconus etiam haberet jurisdictionem absolvendi à peccatis: num ideo poterit ex officio absolvere? Minimè; quia non habet potestatem Ordinis. Ergo à paritate rationis, talis Episcopus poterit quidem Sacerdoti dare jurisdictionem ad ministrandam Eucharistiam sibi, & aliis (ut etiam ad absolvendum se & alios) & ab illo accipere tunc commissionem ministrandi; verum tamen nunquam ministrabit ut ordinarius, sed tantum ut merum instrumentum alterius, defectu scilicet potestatis Ordinis. Nam, ut expendimus Conclusionem primam, nemo potest ex officio pascere, nisi sit Pastor; Diaconus autem quia talis non est consecratus in Pastorem, sed in ministrum Pastoris.

Dices secundò; ergo non aliter ministrat Diaconus, quam Subdiaconus, vel laicus, cui illa distributio, etiam sine gravi peccato, seclusa prohibitione, committeretur. Enimverò ex præcisa institutione hujus Sacramenti non apparet necessarium, ut Sacerdos Sacramentum propriis manibus ori ingerat, vel immediatè apponat, aut certè det sumentibus in manus; ut patet ex convivio corporali, in quo id non est necessarium. Unde in primitiva Ecclesia singulis dabatur Eucharistia ser-

vanda in tempus opportunum, & tunc propriis manibus ori ingerenda.

Nihilominus Respondeo; Diacono ex sua Ordinatione aliquid plus competere in hoc ministerio, quam cæteris; non quòd habeat ex vi Ordinis sui potestatem distribuendi (sicut habet potestatem baptizandi) aut proximam capacitatem, ut illam recipiat (sicut Sacerdos habet capacitatem ut recipiat potestatem confirmandi) sed quoniam peculiariter consecratur in ministrum immediatum Sacerdotum; adeoque ad serviendum in rebus dignioribus, inter quas præcipua est distributio Eucharistia: Subdiaconus autem ordinatur ad ministrandum in aliis minus dignis. Quocirca Diacono præ aliis inferioribus Clericis in Ordinatione sua dicitur: *Diaconum oportet ministrare ad altare*; utique immediatè ipsi Sacerdoti; cum Subdiaconus & reliqui Clerici solum ministrant mediatè, ut patet consideranti.

Ex quo oritur, quòd minor causa requiratur, ut Sacerdos in distributione Eucharistia uti possit operà Diaconi; quam Subdiaconi, vel alterius Clerici inferioris, aut laici. Minor, inquam, causa; quia semper aliqua est necessaria, ut manifestè constat ex verbis Concilii Carthaginensis supra, & fortè major ad distributionem Corporis, propter immediatum ejus contactum; quam Sanguinis, qui non debet immediatè tangi.

Dico, fortè; quia olim etiam laici viri Corpus Christi tangebant nudis manibus. Interim credo tunc sæpius dispensationem Sanguinis fuisse commissam Diaconis; quam distributionem Corporis, propter commoditatem fidelium communicantium in utraque specie, quibus ordine Sacerdos communicabat Corpus, Diaconus autem subsequens Sanguinem; sicut modò minister ablutionem; ne aliàs duplici tempore & labore occuparetur Sacerdos, sicut si ipse singulis per se daret quoque ablutionem.

Cæterum sufficeret causa notabilis prudenter dijudicanda, v. g. ex parte Sacerdotis infirmitas, occupatio in Confessionibus, aut Concione &c. ex parte verò communicantium, impletio annui præcepti, Jubilæum &c. quando alius Sacerdos facilè haberi non posset. Quinimò

CONCLUSIO IV.

In extrema necessitate, si Sacerdos non valeat, aut irrationabiliter invitus non velit ministrare Viaticum, poterit id facere Diaconus, etiam sine mandato

Competit Diacono aliquid plus vi Ordinis, quam aliis Clericis

28. adeoque et minor causa potest ipsi committi, quam aliis

Que sit causa sufficiens;

haud equidem ex officio

24. alio habet jurisdictionem dationem

25. Objectio.

dato Sacerdotis, ex præsumpta facultate Superioris.

27.
In articulo
mortis Pa-
rocho ab-
sente vel in-
vito mini-
strat Diaconus hoc Sa-
cramentum.

Præsumptam voluntatem aliquando sufficere ut simplex Sacerdos ministret Eucharistiam, diximus, & probavimus Conclusionem primâ. Quæ autem Sacerdotis simplicis, similis est ratio Diaconi in defectum Sacerdotis.

Et quidem communis est opinio, quidquid in oppositum sentiat Navarrus, cum paucis aliis, deficiente Parocho, & necessitate urgente, in periculo mortis quemcumque Sacerdotem, etiam simplicem, si alius non adest, posse ministrare Eucharistiam sine expressa licentia Parochi absentis, vel injustè renuentis.

Probatur à
simili.

Probatur à simili; quia Ecclesia in illo articulo concessit omnibus potestatem absolvendi à quibuscumque peccatis, & censuris, etiam (probabiliter) in præsentia Ordinarii, ut suo loco expendemus: ergo rationabiliter præsumitur pro eodem articulo concedere potestatem administrandi Eucharistiam, saltem in absentia Sacerdotis Parochi; vel quando licet sit præsens corpore, bonâ tamen voluntate longissimè distat, nolens irrationabiliter per seipsum Eucharistiam administrare moribundo, aut alteri dare licentiam administrandi: tunc enim censetur moraliter absens.

28.

Congruentia, summa
utilitas &
aliqualis
necessitas.

Et quamvis hoc Sacramentum non sit omnino necessarium ad salutem, prout est Pœnitentia, aut Baptismus; equidem est maximè utile, & aliquo modo necessarium ad vires spirituales in illo periculoso agone acquirendas, quâ utilitate haud verosimile est, Ecclesiam piam matrem voluisse filios suos privare.

Unde ad majorem claritatem, quando Pontifices excipiunt Viaticum in privilegiis, solent declarare, exceptionem illam non intelligi eo casu, quando propter absentiam Parochi, vel similem causam esset necessitas; prout Paulus I I. declaravit in Bulla, quâ Religiosis Societatis Jesu concessit facultatem dispensandi Eucharistiam quibuscumque fidelibus. Nam postquam Pontifex limitasset hanc facultatem dicens: *Præterquam in festo Paschatis Resurrectionis Dominica & mortis articulo*, continuo subdidit: *Nisi necessitas urgeret*. Sentit ergo urgente extremâ necessitate posse dispensare Eucharistiam, qui aliàs non posset sine licentia Parochi.

Psalm III.

Quod ante Paulum III. senserat Sixtus IV. qui ut lego in Compendio privilegiorum Verbo Communicare §. 6. concessit Fratribus Minoribus, ut possint administrare Sacramenta Eucharistia, & Extremæ Unctionis, illis, quorum Confessionem audierint, quando Rectores, seu Curati eorum malitiosè, aut sine rationabili causa denegaverint, seu distulerint illa administrare.

Sicuti IV.

Quod ante Paulum III. senserat Sixtus IV. qui ut lego in Compendio privilegiorum Verbo Communicare §. 6. concessit Fratribus Minoribus, ut possint administrare Sacramenta Eucharistia, & Extremæ Unctionis, illis, quorum Confessionem audierint, quando Rectores, seu Curati eorum malitiosè, aut sine rationabili causa denegaverint, seu distulerint illa administrare.

29.

Profectò non ambigo, quin sicuti famulus

rationabiliter præsumit voluntatem domini ad apponendum cibum, & potum illis, quos dominus tenetur alere, quando sunt in necessitate, sic itidem simplex Sacerdos vel Diaconus rationabiliter præsumat voluntatem Pontificis administrandi in necessitate extrema Eucharistiam filiis Sanctæ Matris Ecclesiæ, quos ipsa hoc convivio & cibo spirituali tenetur alere.

Nonne, ut vidimus Conclusionem secundâ, Concilium Nicenum can. 14. expressè concedit Diacono facultatem seipsum communicandi in absentia Sacerdotis, nullâ factâ mentione alterius necessitatis? Quomodo magis præsumendum est, id posse facere in extrema necessitate? Et si sibi ipsi potest dare propter summam utilitatem, quam inde expectat, & quâ aliàs deberet carere, quidni prudenter præsumat consensum Ecclesiæ circa proximum, qui est alter ego, & eadem utilitate privaretur?

Si inferas; ergo idem poterunt facere Subdiaconus, aliique Clerici inferiores, imò & laici. Respondeo:

CONCLUSIO V.

Clericis Diacono inferioribus, & à fortiori laicis, non potest ordinariè committi dispensatio hujus Sacramenti. Equidem in articulo mortis, deficiente Sacerdote, & Diacono, posse etiam laicum, secluso scandalo, porrigere Viaticum ex licentia Sacerdotis expressa vel præsumpta, multis non videtur improbabile.

Prima pars est certa ex communi usu Ecclesiæ ac sensu, eamque colligunt Doctores ex Concilio Rhemeni cap. 2. ut referunt à Gratiano de Consec. dist. 2. cap. 29. ubi licet dicitur: *Pervenit ad notitiam nostram, quod quidam Presbyteri in tantum parvipendant divina mysteria, ut laico vel summo sacrum Corpus Domini tradant ad deferendum infirmis: & quibus prohibetur ne sacrarium ingredientur, nec ad altare appropinquent, illis sancta sanctorum committuntur. Quod quam sit horribile, quamque detestabile, omnium religiosorum animadvertit prudentia. Igitur interdicit per omnia Synodus, ne talis temeraria presumptio ulterius fiat: sed omnimodis Presbyter per semetipsum infirmum communicet. Quod si aliter fecerit, gradus sui periculo subiacebit.* Hactenus Concilium, quod licet non sit generale, (uti nec Carthaginense supra Conclusionem tertiam allegat)

allegatum) equidem sunt usu recepta, quæ hæc in parte ordinantur.

Ex quibus alicui videri posset, etiam in extrema necessitate laico minimè licere sibi ipsi, aut alteri Communionem distribuere, contra secundam partem Conclusionis; pro cuius explicatione

Notandum, quòd laico jure divino non prohibetur administratio hujus Sacramenti, nequidem extra necessitatem. Quod enim illud esset? An fortè reverentia debita Eucharistia, quæ prohiberet rem sacram tangi sæcularibus manibus? Liqueat perfectò laicos in antiqua Ecclesia sibi sumpsisse Eucharistiam. Omnes viri (inquit D. Augustinus Serm. 252. de tempore) quando communicare desiderant, lavant manus suas, & omnes mulieres nuda exhibent lineamina ubi Corpus Christi accipiant.

Accedit, quòd de factò id permittitur Diaconis, ut expendimus Conclusionem tertiã, quorum tamen manus specialiter ad hoc non sunt consecrate. Itaque secluso speciali præcepto Ecclesiæ, quæ hodie propter majorem reverentiam sub mortali prohibet immediatum contactum hostiæ sacræ Clericis inferioribus & laicis, per se non esset contra dignitatem Sacramenti, si cum debita aliàs reverentia à laicis tractaretur.

Omitto sæpè contingere posse, quòd illa tractatio cedat in majorem reverentiam; v. g. si Sacramentum alioquin deberet venire in manus Hæreticorum: in quo casu omnes admittunt illam tractationem esse licitam; imò debitam ad evitandam majorem irreverentiam non obstante quacumque lege Ecclesiastica.

Et verò cogitare debeo, Ecclesiam velle illam tractationem prohibere in ultimo articulo vitæ, quando maximè utile, & quodammodo necessarium est hoc Sacramentum; imò absolute necessarium secundum plurimos Doctores ex præcepto divino? Non debeo.

Etenim quòd prohibitio Concilii Rhenensis nequaquam concernat articulum mortis, colligo ex his verbis: Quòd quidam Presbyteri in tantum parvipendant divina mysteria &c. Parvipendant, inquam, non ergo ex necessitate; sed potius ex contemptu quodam passim laico, aut fæminæ sacrum Corpus tradebant ad deferendum infirmis: illudque vocat Concilium horribile, ac detestabile, strictissimè interdicens, ne talis temeraria præsumptio ulterius fiat.

Quis autem rectè dixerit, temerariam præsumptionem, si laicus seipsum, vel alium communicet in extrema necessitate? Nonne teste Eusebio lib. 6. Historiarum cap. 36. Presbyter quidam infirmus misit particulam consecratam ad Serapionem senem moribundum per puerum è cuius manibus juxta Presbyteri mandatum illam sumpsit? Nonne Gregorius Homiliã 40. in Evangelia refert S. Ro-

mulam in extremis à Redempta magistra sua Communionem accepisse? Nonne superiori sæculo laudatissima Maria Regina Scotiæ instante martyrio seipsam communicavit?

Et olim, ut dictum fuit ex D. Augustino, omnes seiplos communicabant, hostiã prius acceptã à Sacerdote: cur ergo illam hostiam in necessitate alteri non potuissent dare? Minimè video, quare non potuerint tali casu rationabiliter præsumere voluntatem Ecclesiæ, quæ, quoniam disponit circa usum Sacramentorum, ut patet ex Tridentino sess. 21. cap. 2. poterat ipsis concedere illam licentiam.

Unde secundam partem Conclusionis docet Diana parte 3. tract. 4. resol. 47. cum aliis, quos citat, & sequitur Dicastillo disp. 1. n. 92. tametsi sententia opposita sit magis communis, quam inter alios, quos refert Dicastillo nu. 93. propugnat Cardinalis Lugo disp. 18. nu. 22. potissimum illam fundans in universali Ecclesiæ consuetudine, quæ hodie videtur legitime præscripta: cum enim non raro accidat, præsertim in oppidis, in quibus est unus Sacerdos, aliquos mori absque Viatico propter absentiam Parochi; tamen à multis sæculis numquam audivimus, laicum Communionem moribundo administrasse; idque quia omnes apprehendunt se graviter peccaturos, si id attentarent.

Respondet Dicastillo suprã: Hæc ratio solum probat deesse aliquos doctos, qui sciant opinionem hanc, & prudentes, qui in iis angustiis, id vel advertant, vel disponant in iis oppidis, aut pagis, ubi desunt Sacerdotes. Quòd si de eo genere consuetudinis agamus, etiam Diaconus vix invenietur, qui in ea occasione ministret; præsertim cum id non sit omnibus notum: & licet aliquis sciat hanc opinionem; fortasse scit etiam contrariam, & non vult se intricare; sed permittit rem currere. Itaque consuetudo me non multum movet. Hæc ille. Breviter, non est consuetudo juris, sed potius facti, orta sive ex inscitia eorum, quos concernit, sive propter contrariam opinionem, quæ non sufficit ad inducendum jus.

Sed amabò, quis istã viã non poterit omnes consuetudines eludere, dicendo; homines frequentantes aliquem actum esse ignaros, & nescire ea, quæ ipsis licent?

Dices; eludantur, quid tum? Certè difficultimum est ostendere aliquam legem, quæ instituta sit per solam consuetudinem, eò quòd vix contingat actus aliquos frequentari animo inducendæ legis, quòd tamen necessarium est. Siquidem Princeps non vult subditos per consuetudinem obligare, nisi dependenter ab ipsorum voluntatibus: idcirco enim vult imponere obligationem; quia populus quasi postulat, & vult, quòd talis obligatio ipsi imponatur. Si ergo populus per consuetudinem id non intendat, nec Legislator intendit. Porro

A a a homines

ut probatur ex diversis exemplis.

33. & docet Diana cum aliis.

Dicastillo Lugo.

multis oppositum sententibus.

in consuetudine non bene se fundantibus.

34. quæ potius est facti, quam juris.

34.

Difficile est ostendere aliquam legem solè consuetudine institutam.

37. ad illa jus divino non fit ipsa inhibita.

Ecclesia graviter prohibet Clericis inferioribus & laicis contactum sacrae hostiæ.

32. non tamen pro mortali articulo.

in quo potest laicus seipsum vel alium communicare, si quis.

Gregorius.

homines, utpote naturâ suâ liberi semper quarunt se ab obligationibus liberare, rarò autem sibi ipsis onera, vel obligationes imponere.

His accedit raritas occurrentiæ casus, quo moribundus iret ad Ecclesiam, & acciperet sibi ipsi Viaticum. Ergo saltem in illo casu consuetudo non præscripsit.

Lugo.

Respondet Eminentiſſimus n. 24. Licet casus rarus sit, aliquando tamen contingere potest, & reverà contingit, quòd, absente Sacerdote, aliquis vel peste infectus, vel in periculo mortis exiens propter imminens prælium, vel hostium incursionem &c. possit sibi Eucharistiam accipere ex Sacratio; quod tamen in tot sæculis numquam factum est.

35.
Respondetur
ad factum
Reginæ
Scotiæ.

Hinc ad exemplum Mariæ Reginæ Scotiæ responderet n. 25. illud factum dicitur ex speciali Pontificis licentiâ. Secundò: in aliis circumstantiis fieri id poterat, & debebat ad vitandum periculum irreverentiæ, cum timeri jure posset, Hæreticos post ejus mortem Eucharistiam inventam irreverenter tractaturos, quo casu certum est posse laicum, & feminam propriâ autoritate Eucharistiam sumere, urgente tunc præcepto naturali de vitanda ejus irreverentiâ.

Adde, inquit Cardinalis, etiamſi non habuisset expressam facultatem sumendi sibi Eucharistiam, sed solùm retinendi eam apud se, adhuc in illo casu poterat facillè præsumere voluntatem Pontificis, ut consumeret, ne scilicet remaneret Eucharistia apud ejus famulas, quæ facultatem non habebant eam apud se retinendi, qualem ipsa sola habebat; unde merito præsumere poterat, Pontificem volituum potius ut consumeretur à martyre, quàm apud feminas remaneret. Huc usque Lugo.

36.
Responsio
impugna-
tur.

Sed contra primum; Reginam habuisse dispensationem Pontificis, conjectura est sine fundamento.

Ad secundum dico; retinuisse Eucharistiam animo sumendi in articulo mortis; aliàs non debuisset secum assumere.

Si dixeris: fuit ipsius ignorantia, Respondeo non fecit sine consilio; adeoque sensus videtur esse, etiam maximè timoratorum, talem casum lege non comprehendi.

Quod autem additur de præsumpta voluntate Pontificis, non possum negare; sed quæro tantùm quare non possim, saltem probabiliter, præsumere similem voluntatem Pontificis, estò alioquin Sacramentum maneret in Sacratio.

Dices; quia Ecclesia numquam dedit vel minimum iudicium talis voluntatis, numquam factum approbavit, vel laudavit, numquam propensionem ostendit, quod facillè fieri potuisset; sicut de Communionem absque jejuniis, & de absolutione à quovis Sacerdote obtinendâ in eo mortis articulo fecit.

37.

Et si quis credat Episcopum non punitum,

sed laudatum feminam, quæ non invenitur Parocho ausa fuisse Sacramentum aperire, & Eucharistiam ad virum suum morientem deferre?

Respondet, quis credat Episcopum punitum, & non magis laudatum hujusmodi feminam, quæ practicas quod sciente, & non contradicente Ecclesiâ in Scholis publicè docetur, & in libris imprimitur tamquam probabile? Ecce non minimum iudicium voluntatis Ecclesiæ, quæ sciens & potens contradicere, sinit imprimi, & publicè doceri illam sententiam. Quid enim dicit Regula juris 43. de Reg. juris in 6. Qui tacet (quando comòdè potest contradicere) consentire videtur.

Cur autem Ecclesia nusquam expressam concesserit facultatem, arbitror, quia casus minus frequens est. Cæterùm quia sæpius occurrit, quam necessitas celebrandi sine vestibus sacris ad communicandum infirmum; & quoniam celebratio sine vestibus sacris magis indecens, & contra perpetuum ac universalem Ecclesiæ usum, hinc illicita erit hujusmodi celebratio, estò alioquin non sit improbable, quòd liceat laico ex præsumpta voluntate Ecclesiæ, sibi, vel alteri in articulo mortis Viaticum administrare, deficiente Sacerdote & Diacono.

Interim Doct. Subtilis videtur fuisse in contraria opinione 4. dist. 13. q. 2. n. 20. ibi: Ad quintum dico quòd Laurentius dispensavit Sanguinem Christi, ut patet in Legenda, quòd bene est congruum; quia Sanguis non dispensatur nisi in calice, tunc autem calicis conceditur Diacono. Sed Corpus non dispensatur, nisi species panis tangatur: ideo sequitur auctoritas de dispensatione Corporis à Diacono (vide illam conclus. 3. in principio) videtur diffidit. Ad quam dici potest, quòd simpliciter in casu necessitatis conceditur Diacono dispensare Corpus Christi, ut dicit auctoritas allegata. Sed non sequitur ex hoc quòd possit consecrare, quia minus est dispensare, quàm consecrare. Nullo autem modo Laico consecrare, nec etiam dispensare convenit, secundùm illud de Consecr. dist. 2. Pervenit, ubi dicitur, quòd quidam Presbyteri in tantum parvi pendunt divina mysteria, ut Laico Corpus Domini tradant ad deferendum infirmis. Et sequitur: Interdicit Synodus ne talis temeraria præsumptio amplius fiat. Hæc tenet Scotus.

Similiter loquitur in Reportatis eadem dist. & q. n. 4. ibi: Ad aliud dico, quòd in dubiis casibus potest Diaconus dispensare Corpus Christi & tangere, ut quando præcipitur sibi ab Episcopo vel Presbytero, qui non possunt ad hoc accedere. Vel aliquo existente in periculo mortis absente Sacerdote; sed Laicus ex nulla necessitate potest tangere Corpus Christi in quocumque casu, id est, Laicus non potest dispensare Corpus Christi, vel quando præcipitur sibi ab Episcopo aut Presbytero, qui non possunt ad hoc accedere; vel aliquo existente in periculo mortis absente Sacerdote.

Rogat autem aliquis, quam potestatem ha-

hoant Religiosi Medicantes in hac materia ?
Respondeo breviter :

CONCLUSIO VI.

Religiosi Mendicantes possunt ministrare Eucharistiam omnibus & singulis Christi fidelibus, quocumque anni tempore, præterquam in Festo Paschatis Resurrectionis Dominica, & mortis articulo.

ITa Paulus III. Bulla: Licet debitum 8. apud Rodriguez ibi: Nec non omnibus & singulis Christi fidelibus tam forensibus, quam in civitatibus & locis, in quibus Socii prædicti (Patres Societatis Jesu) consistunt commorantibus, aut illac transfrauentibus, Eucharistia Sacramentum . . . quocumque anni tempore, præterquam in Festo Paschatis Resurrectionis Dominica, & mortis articulo, nisi necessitas urgeret, eorundem fidelium Parochialium Ecclesiarum Rectorum licentia minime requisita, accipere libere & licite valeant.

Et Paulus IV. Bulla: Cum sicut 3. apud eundem Auctorem sic ait: Nos igitur . . . mentem nostram declarare volentes, quod de cateo tam dictorum, quam aliorum, quarumcumque Provinciarum, Civitatum & Diocesium per totum orbem, omnium ariusque sexus fidelium pro tempore dicti Ordinis (Minorum) fratres à suis Superioribus, ut moris est, deputati Confessores, Confessiones etiam infirmorum ubilibet, etiam extra domos & habitacula eorundem fratrum audire, eosque à castibus & censuris, quibus eis per privilegia Sedis Apostolica huiusmodi hæcenus concessum est, posse absolvere, & ipsi hæcenus absolvere consueverunt, absolvere & penitentiam salutarem iniungere, ac omni tempore præterquam in die Resurrectionis Dominica Sacramentum Eucharistia, tam illis, quam aliis quibusvis personis, licite ministrare possint, Apostolica auctoritate tenere præsentium indulgemus, ac decernimus & declaramus.

Per hæc autem & alia similia privilegia, que studio brevitatis omitto, abundè derogatum noscitur Clement. Religiosi de Privil. & excell. privilegiatorum (de qua superius egimus) cum Romanus Pontifex (qui iura omnia in seipso pectoris sui censetur habere) Constitutionem emittendo posteriorem, priorem, quamvis de ipsa mentionem non faciat, revocare noscatur. cap. 1. de Constit. in 6.

Si dixeris, ergo sine licentia Parochi Religiosi Mendicantes possunt ministrare Viaticum, cum in posteriori Bulla non excipiatur articulus mortis.

Respondeo Neg. Consequentiam; quippe ut habet Reg. Juris 81. de Reg. Juris in 6. In generali concessione non veniunt ea, que quis (propter specialem, quam habent difficulta-

tem) non esset verisimiliter in specie concessurus. Quod autem Communico in articulo mortis, seu Viaticum habeat specialem difficultatem, patet vel ex eo solo, quod Paulus III. eam excepserit.

Immo aliqui putant jam olim prohibitam fuisse Mendicantibus iure communi Clement. Dudum de Sepulturis ibi: Verum ne parochiales Ecclesie, & ipsarum Curarum sive Rectores qui ministrare habent Ecclesiastica Sacramenta &c. Sed hæc verba, meo iudicio, nimis generalia videntur, ut ex ipsis possit probari specialis prohibitio ministrandi Communionem in articulo mortis.

Alii respondent tempore Pauli IV. nullam fuisse controversiam inter Religiosos & Parochos de ministranda Communionem in articulo mortis, sed solum de casibus ordinariis, & ideo Pontificem non excepisse hunc articulum, utpote satis exceptum à Paulo III. suo prædecessore, & ab omnibus ut talem admis-

Si rursus objicias Paulus IV. eodem tenore verborum concedit administrationem Eucharistia, & Penitentia; atqui Penitentiam possunt Religiosi Mendicantes administrare in articulo mortis: ergo etiam Eucharistiam.

Respondeo rursus Neg. Consequentiam. Ratio disparitatis petenda est ex materia subiecta; nam Sacramentum Penitentia; est magis necessarium, & quendam habet difficultatem ex parte ministrari, ac proinde oportuit privilegia majora & generaliora circa illud concedere. Hinc cum satis certò constet speciales satisfacere præcepto annua; Confessionis, dum continentur Religiosis privilegiatis, nihilominus communis sententia docet non satisfacere præcepto annua; Communionis, dum apud ipsos communicant, ut statim latius declarabimus.

Adde exceptionem Pauli III. qui solum loquitur de Communionem ministranda, minime de Sacramento Penitentia; ut proinde videatur esse iusta ratio potius Communionem excipiendi à verbis generalibus Pauli IV. quam Sacramentum Penitentia;. Præsertim accedente communi sensu & praxi Ecclesie, qua; est optima interpretis mentis Pontificis, qua; mens præferenda est cortici verborum, ubi de ea satis constat.

Alia difficultas & præcipua hujus Conclusionis est, quid Paulus III. & alii Pontifices intelligant per diem Paschatis, quem excipiunt in suis privilegiis.

Doctores communiter intelligunt Festum illud non materialiter, sed formaliter pro tempore præcepti, ut sit idem, quod Communico Paschalis, id est, Communico, qua; satisficit præcepto annua; Communionis.

Probatum; quia Pontifices per illam exceptionem voluerunt aliquem favorem concedere

41. Alia obiectio.

Solutio.

Assignatur disparitas inter Penitentiam & Communionem.

42. Per diem Paschalis intelligunt Pontifices Communionem Paschalem.

Probatum.

dere Parochis, ut saltem ad minus semel in anno pascant per se, vel alium à se deputatum, proprias oves corpore vivifico Christi, juxta caput: *Omnis utriusque sexus* 12. de Pœnitentiis & remissionibus. Nullus autem, vel certè exiguus favor esset, si intelligeretur dies illa materialis: siquidem possent velle tali die non communicare, & aliis diebus præcedentibus, vel subsequenteribus apud Religiosos præcepto satisfacere.

43.
Obiectio.

Henriquez.

Dices; privilegium, cum sit juris odium, est strictè interpretandum, salvo jure Parochi & communi, cui Pontifex non voluit derogare. Ita Henriquez lib. 8. cap. 5. n. 2. Ubi (prout etiam cap. 55. n. 1.) docet prorsus illicitum esse ipso materiali Festo Paschatis alibi communicare, quàm in propria parochia (nisi de speciali licentia Parochi) estò communicans non intendat implere præceptum Ecclesiæ; quia vel antea in propria parochia communicavit, vel intendit postmodum in ea communicare. Addit cap. 5. Nec tamen qui ante vel post illum diem communicat (ex privilegio apud Mendicantes) liberatur à præcepto communicandi semel in propria parochia.

Privilegium est intelligendum intrà proprietatem verborum.

Sed contrà; licet privilegium derogans juri communi sit odiosum, & ideo strictè interpretandum; equidem semper intrà proprietatem verborum: jam autem Pontifex, ut superius expendimus, concedit Religiosis Mendicantibus quocumque tempore ministrare Eucharistiam, excepto die Paschatis Resurrectionis Dominicæ. Vel ergo loquitur de Communione Paschali, & habemus intentum, vel de solo illo die materialiter sumpto, & tunc non est ulla ratio, quare aliis diebus non possint fideles præcepto satisfacere in Ecclesiis Mendicantium.

44.
Alia obiectio

Dices; loquitur Pontifex de utroque, id est, de Communione Paschali, & de ipso die Festo materialiter sumpto. Sed unde constat? Ex capite, inquis, *Omnis utriusque sexus*, ubi præcipitur annua Communio accipienda ex manibus proprii Sacerdotis, vel alieni de ipsius licentia.

Solvitur.

Respondeo, etiam ibi præcipitur annua Confessio facienda proprio Sacerdoti, aut alieno de ejus licentia, & tamen, quia in privilegio Religiosis concessio audiendi quorumcumque fidelium Confessiones nulla exceptio fit, potest quis satisfacere præcepto annuæ Confessionis, constituendo alicui Religioso sine ulla licentia proprii Parochi.

45.
Instans.

Instans; in privilegio ministrandi Eucharistiam sit exceptio. Fit omnino, at solius Communionis Paschalis. Quod ulterius probo ex capite: *Omnis utriusque sexus* mox allegato, ubi per *Pascha* ex concessione Eugenii IV. de qua superius egimus, intelligitur totum tempus Paschale, & non una tantum dies Resurrectionis Dominicæ. Ergo similiter per Festum

Eugenium IV.

Paschæ, quod excipitur in privilegio ministrandi Eucharistiam, non debet intelligi materialis dies Resurrectionis, qui unicus est; sed totum tempus Paschale.

Vel ergo excipitur Communio facienda toto illo tempore, sive ex præcepto, sive ex devotione, quod est contra communem sensum & praxim; vel solùm excipitur Communio præcepta, sive hoc die fiat, sive alio; & sic patet, communicare quempiam posse ipso die materiali Resurrectionis apud Religiosos, si alio die communicet in propria parochia.

Interim tamen non exponitur à Religiosis ipso die Eucharistia; nec solent communiter omnibus Eucharistiam distribuere, sicut aliis diebus, ne per errorem populus putet se illo die posse in ipsorum Ecclesia satisfacere præcepto.

Cæterùm si aliquis in particulari peteret, præsumi posset & deberet, nisi aliud obstat, vel satisfecisse, vel satisfacere velle alià die in sua Parochia, ideoque non esset ei Communio deneganda.

Hanc esse mentem Ecclesiæ (quæ præferenda est cortici verborum) satis indicat declaratio facta à sacra Congregatione Cardinalium in Epistola directa ad Cardinalem Boicampagnum anno 1638. dum esset Archiepiscopus Neapolitanus, sequentis tenoris: *Conquesti sunt coram Sanctissimo Domino Rectore Ecclesiarum Parochialium istius civitatis de Patribus Theatini. & Societatis Iesu, quòd asserere audent, personas laicas assumentes in eorum Oratorijs, seu Congregationibus Eucharistiæ Sacramentum in die Paschatis, Ecclesiæ præcepto satisfacere; cumq; id minime sit permissum, sed sacram Communionem tempore Paschali à proprio, vel ab alio de ipsius Sacerdotis licentia suscipere teneantur, Sanctitas sua iuste Eminentia sua significandum, ut sub pena suspensionis à Divinis, & aliis sibi bene visis prohibeat præfatis Religiosis; moneatq; ipsos laicos Sacramentum Eucharistiæ, ut supra de manu proprii Parochi teneri suscipere, ut Ecclesiæ præcepto satisfiant. Ita igitur pro sua pastoris pietate omnino curabit Eminentia Vestra, cui me humillimè commendo. Roma die 20. Martii 1638.*

In qua Epistola, ut advertit Dicastillo disp. 11. nu. 60. non solùm cavetur ne imposterùm tale quid fiat; sed expressè declaratur etiam antea non licuisse, eumq; fuisse sensum Prælatorum Ecclesiæ. Notat secundo idem Auctor in his litteris solùm agi de jure communi. Salva igitur manent privilegia, sive specialia, sive generalia, si fortè Regulares huiusmodi habeant, de quibus videri potest Rodriguez tom. 1. qq. Reg. q. 56. a. 3.

Interea obiectio communi sententiæ Decretum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini confirmatum auctoritate Apostolicâ Innocentii X. sequentis tenoris: *Die 9. Julii anno 1644. Sacra Congregatio Eminentissimorum*

Secl. 12. De distributione Eucharistia. Concl. 7. 373

Cardinalium Concilii Tridentini interpretum post maturam discussionem censuit Archiepiscopum Burdigalensem non posse prohibere Regularibus, habentibus privilegia Apostolica, ut a Dominica Palmaram usque ad Dominicam in Albis inclusivè administrare non valeant Sacramentum Confessionis; posse tamen eisdem prohibere, ut personis secularibus in die Paschatis non administrarent Sanctissimum Eucharistia Sacramentum; etiamsi dicte personae seculares in alia die satisfacerent præcepto Ecclesie hac de re edito.

Confirmationem Pontificis de die 7. Februarii anno 1645. vide apud Joannem Pontium Sum. Theol. disp. 46. n. 121. quæ, teste eodem Auctore, recepta fuit in Galliis 11. Martii anno 1645.

In hoc autem Decreto non solum datur potestas Episcopis imposteriorum prohibendi administrationem Eucharistia in Festo Paschatis; sed declaratur, non obstantibus privilegiis Regularium, Archiepiscopum Burdigalensem jussè potuisse ipsis prohibere, ut personis secularibus in die Paschatis non administrarent Eucharistiam, etiamsi dicte personae seculares in alia die satisfacerent, aut vellent satisfacere præcepto Ecclesie. Ergo Pontifex, & Cardinales, per diem Paschatis, qui in privilegiis Mendicantium excipitur, intellexerunt non tantum Communionem Paschalem, sed etiam ipsum diem materialem.

Et fortè ideo Paulus III. suprà allegatus præter Festum Paschatis excipit Resurrectionem Dominicam dicens: Præterquam in Festo Paschatis, Resurrectionis Dominica, & mortis articulo: quod enim Festum Paschatis, & Resurrectionis Dominicæ non sint synonyma, significat interpunctio.

Verum, ut ab ultimo incipiamus, quamvis interpunctio commatis inveniatur in editione Rodriguez; attamen in Bullario magno est omissa; adeoque ly Resurrectionis Dominice additum videtur majoris explicationis gratià ad distinctionem contra Festum Paschatis Judæorum.

Ad principale Respondeo, Cardinales, ut aliquid concederent Archiepiscopo, pro tunc secutos fuisse sententiam probabilem Henriquez suprà, & aliorum: minimè tamen per hoc Decretum voluisse præjudicare contrarie sententiæ, quæ communis erat, & in praxi tutissima. Quæ etiam praxis etiamnum viget in his partibus, in quibus Breve illud Apostolicum nondum est promulgatum aut receptum, in tantum ut etiam Patres Societatis publicè Eucharistiam in Festo Paschatis exponant, & quibusvis accedentibus distribuant.

Deinde non exprimitur in Decreto Archiepiscopum potuisse prohibere, sed dumtaxat: posse prohibere, scilicet pro tempore futuro, non obstantibus privilegiis, quibus Pontifex pro tali Dicecesi ob melius bonum potuit velle derogare, partibus hinc inde auditis.

Restat difficultas, an Religiosi Mendicantes vi suorum privilegiorum possint administrare Communionem Paschalem saltem peregrinis? Respondeo:

CONCLUSIO VII.

Peregrinos posse accipere Communionem Paschalem in Ecclesiis Mendicantium, probabilius docent Recentiores Theologi.

Præmitto duplicem declarationem Cardinalium. Prima refertur sub hac forma verborum: Quærebatur, stante privilegio Minoribus & alijs Religiosis concesso, ut omni tempore (præterquam in die Dominica Resurrectionis) post ab illis Eucharistia sumi; an qui ab eis intra Dominicam in Albis Eucharistiam perceperunt, præcepto de quo in cap. Omnis de Penit. & Remiss. satisfecerint? Congregatio die 23. Januarii 1586. censuit negativè, quia dictum cap. Omnis sicut vult quod quis proprio Parocho confiteatur, ita à proprio etiam Eucharistiam sumat: & quia subdit: Nisi fortè de proprii Sacerdotis consilio dixerit abstinendum ab Eucharistia, ab eodem recipi debet Eucharistia, eius enim est destruere, cuius est condere, Leg. ult. Cod. de Leg. Ed magis quod tunc Religiosi non poterant hoc Sacramentum ministrare. Card. in Clement. 1. n. 2. de Privilegijs.

Altera declaratio de 21. Maii 1601. ita sonat: Congregatio Concilij censuit, non satisfacere præcepto Ecclesie eum, qui Sanctissimum Eucharistia Sacramentum suscepit antè vel post diem Paschatis, non de manu Parochi, sed Regularium habentium à Sede Apostolica privilegium ministrandi hoc Sacramentum, præterquam in die Paschatis.

An autem hæ declarationes sint authenticæ, poterit Lector facile colligere ex sequenti Decreto Urbani VIII. apud Barbosa in Collect. Bull. verb. Congregatio 2. sub die 11. Augusti anni 1632. Cum ad notitiam huius sacre Congregationis (Cardinalium) pervenerit, quamplures declarationes, decreta seu decisiones sub nomine eiusdem sacre Congregationis absque auctoritate illius impressas in libri, seu alijs operibus circumferri & allegari, multasq; ex declarationibus, decretis, seu decisionibus iuxta contingentiam casuum, illorumq; qualitates, & circumstantias à se diversis temporibus factas, secundum ea que proponebantur, fuisse alteratas, immutatas, dimmutas, ac forsitan alias mentito S. Congregationis nomine consictas, nulloq; propterea authentico sigillo munitas, illasq; per Tribunalia, tam in urbe quam per orbem circumferri & allegari, considerans eadem sacra Congregatio Rituum, quantum detrimenti recipi posse si aliqua fides illis adhibeatur, ex speciali S. D. N. Urbani VIII. iussu mandat & præcipi huiusmodi declarationibus, decretis, seu decisionibus, tam impressis quam

49. Duplex declaratio Card.

50. An hæ declarationes sint authenticæ?

Decretum Urb. VIII.

quam de confirmatione Pontificis Romæ 1645.

Respondetur illam fuisse fundatam in probabilitate sententiæ oppositæ.

quam imprimendis, ac etiam manuscriptis nullam fidem in iudicio vel extra esse adhibendam, sed tantum illis, quae in authentica forma, solio sigillo & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Praefecti ac Secretarii eiusdem Congregationis pro tempore existentium munita fuerint. In quorum fidem haec propria manu subscripsimus, & sigilli proprii S. Rituum Congregationis impressione communi, ac typis mandari iussimus. Datum Romae die 11. Augusti 1632. Card. Episcopus Port. Card. Pius. Locus & sigilli. In. Rossi gloss. Secret. Videatur quoque, & attentè legatur Bulla Urbani VIII. in supremo 143. apud Cherubinum. His praemissis.

§ 1.
Probatur
Conclia.

Sanchez.
Per Com-
munionem
peregrino-
rum non fit
injurya Pa-
rochis,

Ratio specialis redditur nostrae Conclusio- nis; quod per Communionem peregrinorum, id est, qui non habent domicilium vel quasi domicilium in parochia, in qua de facto inven- niuntur, nulla fiat injuria Parocho illius paro- chiae, cum verè non sit eorum Parochus: jam autem ut advertit Sanchez lib. 3. de Matrimo- nio disp. 23. nu. 17. videtur limitatio dici Paschatis in privilegiis Mendicantium facta in favorem Parochorum, quo eis non inferretur injuria, omnesque eo tempore ad propriam pa- rochiam confluerent. Ergo exceptio illa non comprehendit hunc casum; sed manebit res- pectu horum privilegium generale ministrandi Eucharistiam.

Confirmatur; quia Clementinâ primâ de Privilegijs excommunicantur Religiosi, qui ministrant Eucharistiam absque Parochi licen- tia, & tamen Doctores communiter dicunt, nomine Parochi eam licentiam concessuri, non intelligi ejus parochiae praefectum, in qua bre- vi tempore hospitantur peregrini: ergo huic Parocho non irrogatur injuria; nec etiam Pa- rocho proprii domicilii, cum peregrini & via- tores ex generali usu, dum absunt à parochia, possint, ubi reperiuntur, confiteri, & Eucha- ristiam recipere, & per consequens Religiosi possunt eam ministrare; si non virtute privile- giorum, saltem ex tacita & praesumpta licentia proprii Parochi.

Probatur praeterea Sanchez, quia quamvis Cle- mentinâ primâ de Privilegijs interdicitur sub excommunicatione Religiosis, ne ministrant Eucharistiam sine licentia proprii Parochi: at tenent multi eam non incurrere Religiosum ministrantem alieno Religioso sine licentia Praelati illius, eò quod haec prohibitio fit in Parochi favorem, cui injuria non fit, cum ille subditus Parocho non sit; nec Praelatus Reli- gionis, cui ille Religiosus subditus, veniat no- mine Parochi. Ergo tota ratio illius prohibi- tionis, ne Religiosi ministrant Eucharistiam, est ob Parochi injuriam, quae cum respectu va- gorum & viatorum cesset, respectu horum non habebit locum prohibitio. Haecenus San- chez, quem sequitur Diana parte 3. tract. 2. resol. 12. cum alijs, quos citat. Similiter

quae est tota
ratio prohi-
bitionis.

Diana.

Cardinalis Lugo disp. 18. nu. 50. qui testa- tur de commun.

Sed contra I. fit injuria Parocho. Pro- bo: quia in Compendio privilegiorum Fra- trum Minorum Verbo Communicare n. 2. dicitur Eugenium IX. concessisse, quod quan- do quis tempore Paschali se repererit in aliena Dicecesi, semper ibi intelligitur adeptus inco- latum, ut ibi confiteri & communicare valeat, quantumcumque ibi parvo tempore steterit.

Respondet Sanchez, Eugenium hoc con- cessisse in favorem peregrinorum, ad tollendos scrupulos: non tamen eos obligavit, ut tali- bus Parochis subicerentur; sed reliquit juris communis dispositioni. Mens ergo Pontificis fuit, quod peregrini satisfaciunt communi- cando in illo incolatu, sive ab hoc, sive ab illo Communionem accipiant, de quo ibi Pontifex nihil disponit.

Contra II. Peregrini tenentur confluere ad Ecclesiam Cathedralem & Matricem, quae est quasi parochia universalis totius Dicecesis. Un- de docent multi illos sepeliendos esse in Eccle- sia Cathedrali, licet in alia decedant.

Respondet Sanchez nullo jure probari Ec- clesiam Cathedralem esse communem totius Dicecesis. Et estò possent illuc confluere & sepeliri, nullo textu probatur ad id teneri. Poterunt itaque peregrini in qualibet oppidi parochia Sacramenta percipere, quando in nulla parochia habitationem requisitam, ut censetur illa propria, contraxerunt.

Dices III. cessante fine legis in casu parti- culari solum negativè, non cessat ipsa lex. Estò igitur nulla fiat injuria Parocho per Com- munionem peregrinorum, adhuc manet pro- hibitio Eucharistiam ministrandi sine licentia Parochi in die Paschatis.

Hinc Rodriguez tomo 1. 99. Reg. q. 56. art. 6. loquens de Communionem peregrino- rum sic inquit: Advertit Collector privile- giorum Mendicantium, quod quoad Recto- rem Parochialem, ubi consistit hospitium, in- telligitur hoc (privilegium Eugenii IV. su- perius relatum) nam sine licentia ipsius non poterit recurrere ad alium. Quod in Religio- nibus, ubi est consuetudo servandi constituto- nem Leonis X. excipientem Communionem Paschalem intelligendum existimo. Haec ille.

Nihilominus respondeo ad argumentum Negando Consequentiam: nec enim ideo Religiosus potest communicare peregrinum in die Paschatis, quia cessat ratio prohibitionis in casu particulari, sed quoniam Communitio peregrinorum ab initio non fuit prohibitione comprehensa: quod indè colligimus, quia ratio legis numquam se extendit ad istum ca- sum, & per consequens nec ipsa lex.

Simile sit: Superior prohibet Religiosis adire locum, ubi operarii laborant, ne cum illis

illis loquendo, eos ab opere impediunt; tunc si quis vellet accedere omnino resolutus tacere, posset dici in eo cessare ratio legis, non tamen propterea lex: Sed quid si in die festo adiret, quando operarii vacant? Numquam hunc casum lex comprehendit, cum pro tali die non fuerit positum præceptum. Sic ad propositum dico, pro peregrinis numquam exceptionem diei Paschalis fuisse positam.

Stat ergo sua probabilitas huic sententiæ, quamvis non facile practicanda, maxime publicè, ne fortè tumultus fiat in Clero.

Ego sum Pastor bonus (ait Pastor Pastorum Christus Joan. 10. v. 14.) & cognosco oves meas & cognoscunt me mee. Cognoscant Parochiani Parochum suum, saltem semel in anno: ipse enim pervigilat quasi rationem redditurus pro animabus eorum. Ipse est, qui non semel tantum; sed quotiescumque rationabiliter petunt, ex officio tenetur suis ovibus per se, vel per alios, pastum spirituales, vivificum, inquam, Sacramentum Corporis Christi administrare; ad hoc siquidem stipendium accipit, non solum ut in necessariis, verum etiam ut in valde utilibus ad salutem pascat gregem suum.

Nunquid tempore pestis cum periculo vitæ? Multi affirmant, quamvis contrarium non sit improbabile. Vide Diana 3. parte tract. 4. resol. 174. & 5. parte tract. 3. resol. 53. Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis, non tantum in extrema necessitate, in qua quilibet tenetur animam suam exponere pro salute proximi; sed etiam in gravi, quando, licet phyticè possint salvari, equidem non nisi valde difficulter. Sed de hac obligatione alibi latius.

Liquet profecto quod primum jus & obligatio administrandi Sacramenta pertineat ad Parochiales Ecclesias, & ipsarum Curatos, sive Rectores. Num ideo ab hoc numero excludendi sunt Religiosi? Abit ut illi excludantur, quos Clemens V. Pontifex maximus in Concilio Viennensi (ut refertur in Clementina Dudum de sepulturis circa finem) tamquam dignissimos commendat his verbis.

Ceterum universos Ecclesiarum Prælatos cuiuscumque præminentie, status vel dignitatis existant, ac Sacerdotes Parochiales & Curatos, sive Rectores prædictos præsentium tenore rogamus & hortamur attentè, nihilominusq; eis districte præcipiendo mandamus, quatenus pro Divina & Apostolica Sedis reverentia prædictos Ordines & Professores eorum habentes affectu benevolè commendatos, fratribus ipsi non se difficiles, graves, duros aut asperos, sed potius favorabiles, propitios ac benignos, præque munificentia liberales se studeant exhibere; sic eos in prædicationis officio, & propositionibus Verbi Dei ac in omnibus aliis supra dictis tamquam cooperatores eorum idoneos, & laborum suorum participes propria benignitate recipiant, ac affectuosè admittere non

omittant, ut proinde illis æterna beatitudinis præmium augetur, & animarum salutis incrementa felicia procurentur.

Si autem à me quaeritur, an concessa alicui facultate administrandi Sacramentum Penitentia, etiam censetur eidem concessa facultas administrandi Eucharistiam? Respondeo citius:

CONCLUSIO VIII.

Concessa alicui facultate administrandi Sacramentum Penitentia non censetur eidem concessa facultas administrandi Eucharistiam; & per consequens habitam facultate ad eligendum Confessorem, ne utique intelligitur etiam habita ad eligendum ministrum Eucharistia, seu ad suscipiendum hoc Sacramentum à quocumque Sacerdote voluerit.

Probat: quia hi actus sunt diversi & separabiles, & similiter potestas ad utrumque requisita; ut per se evidens est: ergo concessa una potestate, non necessario conceditur altera. Et sanè quid illustrius, quam in Bullis Pontificiis distinctè enumerari facultatem absolvendi à peccatis; & facultatem administrandi Eucharistiam? Quod frustra fieret, si sub Confessione solet comprehendi Communio.

Extant clarissima privilegia, quibus Pontifices concedunt potestatem Religiosis sine ulla restrictione aut limitatione audiendi Confessiones quocumque tempore; ideoque audiunt Confessiones; etiam quæ sunt in præcepto; & tamen quis Mendicantium ausus fuisset virtute illorum privilegiorum tempore Paschalis administrare Eucharistiam? Certè, ut supra vidimus, Pontifices communiter excipiunt Communionem Paschalem; ergo censent illas potestates esse distinctas, neque concessionem unius sub alterius concessionem comprehendi.

Aliud foret si generaliter alicui concederetur potestas administrandi Sacramenta; quæ secundum communem sensum Doctorum intelligitur de Sacramentis Confessionis & Eucharistia. Aliqui eam extendunt ad Baptismum & Matrimonium; quamquam non semper expediat hæc Sacramenta ministrare sine specialiori licentia Parochi expressa vel præsumpta, de quo alibi.

Proba-

55.

An Parochus cum periculo vitæ debeat ministrare Eucharistiam.

56. Primum jus ministrandi Sacramenta pertinet ad parochiales Ecclesias, & eorum Rectores.

57. Primum ad Religiosos.

57. Concessa potestate absolvendi, non eo ipso conceditur facultas dandi Eucharistiam.

Patet ex Privilegiis Regularium.

58. & Bulla Cruciatæ.

Probatur Conclusio secundò: In Bulla Cruciatæ conceditur facultas omnibus fidelibus eligendi Confessorem approbatum ab Ordinario quotiescumque voluerint, & tamen ibi non intelligitur posse eligere Sacerdotem, à quo recipiant Sacramentum Eucharistia: alioquin sicut ex vi illius clausulæ generalis possunt satisfacere præcepto annuæ Confessionis, cuicumque approbato Sacerdote simplici confiteantur; ita etiam possent implere præceptum annuæ Communionis ab eodem suscipiendo Sacramentum Eucharistia: quòd est planè falsum, & contra consuetudinem Ecclesiæ; & contra verba contenta in alia priori clausula ejusdem Bullæ. Ita Suarez disp. 72. sectione. 2.

Suarez.

Sed quid mirum, si non possint implere præceptum annuæ Communionis, quando illa expressè excipitur? Quòd autem non possent implere præceptum annuæ Communionis, suscipiendo Eucharistiam à quocumque Sacerdote, si expressè annua Communio non exciperetur, unde constat? Certè non aliunde, quàm ex diversitate istarum potestatum, & actuum à se mutuo independentium.

& ex diversitate illarum potestatum.

59.

Independentium, inquam, ut proinde in ipsis non obtineat commune dictum: Qui potest majus, potest etiam minus; sive ut loquitur Reg. juris 53. de Reg. juris in 6. Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus. Hoc enim intelligendum est, quando vel subordinata sunt, vel unum aliud aliquo modo includit, sive ut totum suam partem, sive ut genus suam speciem; v. g. qui habet potestatem ordinariam vel delegatam, saltem generalera, ad dispensandum, habet etiam ad commutandum. Quare? Quia commutatio est partialis dispensatio, & includitur in illa sicut pars in toto, vel tanquam secundum quid in simpliciter tali.

Reg. juris 53.

sibi non subordinatarum.

60.

An in Bulla Cruciatæ detur facultas accipiendi Eucharistiam à quocumque Sacerdote extra diem Paschatis? Vasquez, Diana.

Nihil autem simile reperitur in potestate absolvendi à peccatis, & potestate administrandi Eucharistiam; sed illæ potestates inter se distinguuntur tanquam majus, & minus diversorum generum. Unde non valet hoc argumentum à majori ad minus: Potest absolvere à peccatis, quod majus est; ergo etiam administrare Eucharistiam, quod minus est. Præsertim cum sit major ratio ad concedendum Sacramentum Pœnitentiæ, quoniam magis necessarium; magisque difficile pœnitentibus. Sed cum hæc satis consent, equidem disputatur inter Doctores, an in Bulla Cruciatæ detur facultas recipiendi Eucharistiam à quocumque Sacerdote extra diem Paschatis. Fundamentum pro parte affirmativa, (quam docet Vasquez disputatione 219. cap. 5. & sequitur Diana parte 1. tract. 11. resol. 20. & 4. parte tract. 4. resol. 81. cum aliis, quos citat) sumitur ex illa clausula Bullæ, in qua conceditur, quòd possit Eucharistiam, & alia

Sacramenta (præterquam in die Paschatis) recipere, etiam si sit tempus interdicti.

Quæ ultima verba planè indicant facultatem illam concedi pro quovis tempore, etiam si sit interdicti, & non tantum pro eo, in quo fuerit interdictum. Deinde si non esset concessio eligendi ministrum, frustra exciperetur dies Paschatis; nam tempore interdicti, si quis etiam in privato Oratorio accipiat Eucharistiam in die Paschatis à Parocho, vel ab alio cum ejus licentia, procul dubio satisfacit præcepto annuæ Communionis.

Respondeo; illis verbis conceditur substantia actionis, id est, acceptio Eucharistia: pro solo tempore interdicti, ut sensus sit, quòd possit Eucharistiam, & alia Sacramenta recipere, non obstante interdicto. Sicut si Pontifex diceret, Concedo ut etiam in diebus festis laboratis, ut etiam in diebus jejuniis comedatis carnes: non est sensus, quòd detur licentia pro aliis diebus, in quibus fortè aliquis ex voto non posset laborare, vel comedere carnes; sed quòd detur pro illis non obstante prohibitione Ecclesiæ.

Sic ergo non obstante prohibitione Ecclesiæ, quæ prohibet tempore interdicti suspensionem Eucharistia: (nisi per modum Vincti) Extremæ Unctionis, Ordinis, & fortè Matrimonii, concedit Pontifex, ut possint illa Sacramenta recipi, etiam in privato Oratorio, salvo semper jure Parochi, quòd scilicet habet ad illa Sacramenta administranda. Et ideo excipit diem Paschatis.

In illa ergo clausula nullum speciale privilegium conceditur circa personam ministrum, quæ datur est Sacramentum, sed per se & directè circa tempus, quòd aliàs interdictum erat, concomitanter verò circa locum, scilicet quòd in quacumque Ecclesia vel Oratorio approbato id fieri possit; ex vi tamen illius concessionis non tollitur, quin tale Sacramentum suscipiendum sit ab eo, qui alioquin habet potestatem illud administrandi.

Sicuti ibi conceditur tempore interdicti posse audiri Missam in Oratorio privato, per quod non excluditur, quin Missa dicenda sit à Sacerdote habente à suo Episcopo facultatem rem sacram faciendi: & nemo audeat uti privato Oratorio absque facultate summi Pontificis, etiamsi habeat Bullam Cruciatæ: siquidem illa clausula non dat facultatem utendi Oratorio privato; sed tantum audiendi Missam in illo, etiam tempore interdicti, si aliunde sit facultas debita utendi illo Oratorio.

Profectò aliud est concedere alicui, ut possit recipere Sacramenta; aliud verò quòd possit recipere à quolibet ministro: nam illud prius pertinet ad solam substantiam; hoc posterius ad quandam circumstantiam: non conceduntur autem omnes circumstantiæ, cum conceditur

conceditur substantia: alioquin in illa clausula concessa esset facultas recipiendi Sacramenta in quolibet loco, qualibet hora diei, & alia similia.

sed tantum circa substantiam Sacramentorum.

Sacer. Rodericus. Lugo.

Cum ergo concessio solum sit recipiendi Sacramenta, & nihil ibi dicatur de ministro, debet intelligi, prout de jure; scilicet a debito ministro, sicut intelligitur debito tempore, debito loco &c. Ita Auctores oppositae sententiae Suarius supra, Rodericus in explicatione Bullae parte 1. in Addit. ad §. 5. Lugo disp. 18. Sect. 2. & alii, qui fultius ista pertrahunt.

Nobis sufficiat utramque sententiam esse probabilem, quamquam existimem negativam, sicuti communior, ita etiam probabilior, praesertim cum illa verba: *Etiamsi sit tempus interdicti*, non inveniatur in illa clausula Hispano sermone apud Villalobos transcripta. Qui etiam Auctor 1. part. Sum. Tract. 27. de Bulla Cruc. Clausula. 4. n. 19. tenet sententiam negativam.

Quaro autem pro limite hujus Sectionis, an Sacerdos volenti communicare possit dare partem suae hostiae? Pro resolutione sit

CONCLUSIO IX.

Sacerdos ex rationabili causa potest communicare volenti dare partem hostiae suae.

62. Licet quodlibet dat Sacerdos partem suae hostiae.

Est communis & certa. Id enim non obest integritati Sacrificii, cum in qualibet parte specierum tantumdem contineatur, & per consequens sumatur: quid autem amplius exigit integritas Sacrificii, quam summptionem hostiae, id est, Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus panis & vini? Sanè antiquitus in more fuit, ut unus, idemque panis consecratus frangeretur, & ex eodem vasculo Sanguis, Domini à fidelibus fumeretur, ut etiam fecit Christus, quando cenantibus Apostolis accepit panem, benedixit ac fregit, deditque illis dicens: *Accipite, & comedite: Hoc est Corpus meum.* Similiter accipiens calicem, & gratias agens, dedit illis dicens: *Bibite ex hoc omnes: Hic est enim Sanguis meus.*

sine causa illicitè,

Nunc equidem sine causa non licet recedere à moderno ritu Ecclesiae, qui habet, ut pro communicaturis distincte hostiae consecrentur, tamen ei contraire, juxta varios Auctores, non foret peccatum mortale, eò quòd irreverentia non videatur gravis, nec consuetudo obligans saltem graviter. Nam quae dicuntur ab aliquibus de cap. *Relatum* 11. & cap. *Comperimus* 12. De Consec. dist. 2. indigna sunt quae audiuntur.

sed tantum venialiter.

63.

Enimverò in priori textu ex Concilio To-

letano XII. solum praecipitur; ut qui sapienter in die celebrat, in singulis Missis communicet. *Relatum*, inquit, est nobis quosdam de Sacerdotibus non tot vicibus Communionis sanctae gratiam sumere, quot Sacrificia in uno die videntur offerre, sed si in uno die plurima per se offerant Sacrificia, in omnibus se oblationibus a Communionis suspensione, & in sola tantum extrema Sacrificij oblatione Communionis sanctae gratiam sumant, quasi non sit toties illi vero & singulari Sacrificio participandum, quoties Corporis & Sanguinis Domini nostri Iesu Christi immolatio facta connumeretur.

Respondetur ad cap. Relatum 11. de Consec. dist. 2. Tolerantur XII.

De his pronuntiat Concilium: *Certum est quod rei sunt Domini Sacramenti.* Atque poenam adiciens ait: *Quicumque ergo Sacerdotum deinceps Divini altaris Sacrificium oblaturus accesserit, & se à Communionis suspensione, ab ipsa, quae se indecenter privavit gratia Communionis, anno uno repulsum se noverit.*

Si inferas: ergo non modicam poenam dignus est Sacerdos, frangens hostiam ut laicum communitur: qualis Consequentia! Quae enim conventio Sacerdotis, qui Communionis sanctae gratiam sumit, ad Sacerdotem, qui se à Communionis suspensione? Aut quae pars Sacerdoti, qui sumit species panis & vini, cum Sacerdote, qui sumpta tantummodo Corporis sacri portione, à calice sacri cruoris abstinet? Nulla omnino.

Responsio ad cap. Comperimus, ead. dist. Gelasius.

De hoc autem Sacerdote, minimè de illo agit Pontifex Gelasius, quando ait: *Comperimus quod quidam sumpta tantummodo Corporis sacri portione à Calice sacri cruoris abstineant: Qui procul dubio (quoniam nescio quâ superstitione docentur obstringi) aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur: quia divisio unius ejusdem mysterii sine grandi sacrilegio non potest provenire.*

Numquid fractio hostiae, aut distributio partis hostiae communicare volenti divisio est unius ejusdem mysterii? Nequaquam. Frustra ergo ob talem legem dixit quidam, non modicam poenam dignum esse Sacerdotem frangentem hostiam, ut laicum communitur. Frustra talis fractio aut distributio dicitur peccatum mortale; frustra veniale, si adfit rationabilis causa.

64. Legitimè cause allegantur.

Quæris quæ sit hujusmodi causa? Respondeo non tantum periculum mortis (de quo non potest esse dubium) sed præceptum quoque Communionis; immo magna petentis devotio, si alia parva hostia commodè haberi nequeat: quia nulla extat prohibitio, nec apparet aliqua indecentia aut irreverentia. Sicut etiam licet aliquas particulas consecratas (dum omnibus non sufficiunt) dividere, & sic præbere.

Dico illud.

Quæ ergo sit causa sufficiens, prudenti iudicio videtur relinquendum. Ego, inquit Dicastillo disp. 11. n. 117. non putarem requiri gravissimam. Unde putarem sufficere quòd sic communicaturus non habeat aliquam Mis-

B b b sam,

sam, vel cogatur diu expectare, donec aliud Sacrum celebretur, aut in sequentem diem differre.

Quin etiam sufficientem existimarem causam, quod aliqua persona gravis aut nobilis velit communicare tunc, ut postea maturè se expediat ad negotia: immo & famuli, qui, ut tempestivè sint expediti ad exhibenda servitia, velint communicare, nec facile possint

sine officiorum dispendio expectare.

Addiderim satis esse, si fiat, ne diu expectet ipse Sacerdos pro offerenda particula; potest enim pergere in Missa ad Offertorium & Consecrationem, daturus partem suæ hostiæ. Ita ille.

Et hæc tenus quidem de Eucharistia, ut est Sacramentum: nunc dicemus de ipsa quatenus est incrementum novæ Legis Sacrificium.

